

Valsts prezidenta Egila Levita pārdomas par Latvijas valsts himnu

Publicēts: 07.06.2020.

[Egils Levits](#)

Jebkura valsts himna izsaka dziļākus priekšstatus par savu valsti, par savu tautu, arī par savu vēsturi un nākotnes vēlmēm, sapņiem. Tas, protams, attiecas arī uz mūsu valsts himnu.

Mūsu valsts himnā centrālais jēdziens ir Latvija. Toreiz, kad himna radās, priekšstats par Latviju bija jauns. Latvija kā vienota zeme – toreiz vēl ne valsts. Ne vairs Kurzeme, ne vairs Vidzeme, ne vairs Latgale, bet gan Latvija. Latvija kā viena noteikta daļa no pasaules. Latvija, kas atrodama pasaules kartē.

Šajā jaunajā jēdzienā – Latvija – jau no paša sākuma slēpāsmilzīgs spēks. Nezinu, vai šo spēku un tā konsekvences jau apjauta tās vārdu autors un dziesmas izpildītāji, taču šajā jēdzienā ielikto revolucionāro iedgīli jau uzreiz (un trāpīgi!) saskatīja represīvais cara režīms, aizliedzot dziesmā lietot vārdu “Latvija”, kas bija jāaizstāj ar vārdu “Baltija”.

Mūsu dārgā tēvija – šeit vispirms parādās jēdziens “mēs”. Kas ir šie “mēs”? Tas ir pateikts himnas otrajā pantā – tās ir “latvju meitas”, un tie ir “latvju dēli”. Aina, ko mēs redzam šajā rindkopā, ir dziesmas un dejas – tā ir poētiska norāde uz valodu un kultūru, skaistuma izjūtu, kas šos jaunos cilvēkus raksturo un vieno tieši kā “latvjus”. Tātad “latvji” jeb latvieši ir valodas un kultūras kopība. Vēlāk mēs teiksim – kultūrnācija.

Un šiem latvju dēļiem, latvju meitām jeb latviešiem Latvija ir viņu tēvija. Tātad Latvija latviešiem ir īpaša zeme, īpaša vieta uz pasaules. Tā ir viņu tēvija, tātad zeme, kas latviešiem pieder, ar ko latvieši ir saistīti. Un, ja tā ir latviešu zeme, ar ko viņi ir saistīti, tad viņi par to arī ir atbildīgi. Latvija ir latviešu pasaules centrs – vienalga, kur viņi atrastos.

Laid mums tur laimē diet. Tā ir laime būt pašiem. Mēs vēlamies sev brīvību, lai mēs mūsu tēvijā – Latvijā – varētu “laimē diet”, tātad

būt paši, dzīvot bez ārējas iejaukšanās, bez ārēja spiediena. Mēs vēlamies pašnoteikties.

Citu valstu himnās mēs bieži redzam, ka tur ir runa dinastijām, cīņām, varoņteikām. Mums tā visa nav. Mūsu himna ir skaidra un dziļa savā vienkāršībā. Tā ir miermīlīga, cilvēcīga. Mēs esam ļoti demokrātiski – latvieši tikai vēlas mierīgi dzīvo savā vietā, savā zemē – tagad jau valstī, netraucēti no ārpuses. Mēs paši varam, protam un gribam veidot savu dzīvi, savu zemi, savu valsti. Laid mums tur laimē diet!

Himnā ir minēts Dievs. Konstitucionālajās tiesībās Dieva piesaukšana jeb *invocatio Dei* nav nekāds retums. Ar to tiek izteikta doma, ka eksistē kaut kas lielāks par cilvēku, ka cilvēks pasaulē nav absolūti pēdējā instance. Tas ir priekšstats par dabiskajām tiesībām, priekšstats par lietu dabisko kārtību. Šis priekšstats, kas iet tālāk par primitīvu materiālismu, atspoguļojas ne tikai latviešu tradicionālajā domāšanā, bet arī visu laiku, tostarp arī modernās pasaules, filosofijā, kas paškritiski ņem vērā cilvēka prāta ierobežotās spējas līdz galam izzināt un paredzēt pasauli. Mēs varam darīt daudz mūsu nākotnes veidošanā, ļoti daudz, bet līdz galam mēs par to nevaram būt droši, nevaram visu paredzēt, ne viss ir atkarīgs tikai un vienīgi no mūsu gribas un rīcības. Tādēļ šis lūgums augstākai instancei – Dievam – ļauj mums mūsu zemē, mūsu valstī, mūsu Latvijā "laimē diet" – dzīvot tā, kā mēs to vēlamies.

Es domāju, ir vienmēr labi apzināties mūsu himnā, tās tekstā iekodēto priekšstatu par latviešiem, par Latvijas zemi un valsti, par mūsu valodu un kultūru. Par mums.

Paldies!

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-pardomas-par-latvijas-valsts-himnu>